

Onderstaande levensbeschrijving komt uit het boek: 'Zonen en dochters met een missie - Een boek over missionarissen uit Boekel en Venhorst', door Jan Meulemeesters c.s. (100 pagina's A4)
Uitgave: 2002, Heemkundekring & Missiecomité Boekel-Venhorst.

Vijf Kruisheren vermoord, dat vreet aan je

Pater André van Dijk heeft jarenlang in Zaïre gewerkt. Adrianus Antonius van Dijk werd op 6 augustus 1935 geboren in Boekel als zoon van Arnoldus van Dijk (1889-1971) en Alberta Peters (1893-1971). Hij koos voor een missieorde: de Scheutisten. Hij werd op 22 juli 1962 op Sparrendaal in Vught tot priester gewijd en droeg op 29 juli zijn plechtige eerste mis op in Boekel. In 1964 kreeg hij zijn benoeming voor voormalig Belgisch Congo en vertrok naar Parijs om Frans te leren.

Op 15 juni 1965 vertrekt hij naar Zaïre. In een terugblik schrijft hij: "Eigenlijk een hachelijke onderneming, want kort tevoren waren vijf Kruisheren uit Uden in Congo vermoord. Een week voor mijn vertrek was er in Uden elke dag een avondmis om een vermoorde Kruisheer in Congo te gedenken. Je probeert je als jonge missionaris dan wel stoer te houden, maar het vreet aan je. Aangekomen in het noordwesten van Congo in het bisdom Budjala, werd ik benoemd in Bominenge en kreeg opdracht om Ngbaka te leren, een moeilijke taal. In mijn studietijd had ik wat lessen Afrikaanse talen gehad en zo wat Lingala geleerd, maar nu moest ik opnieuw beginnen en proberen me die moeilijke Soedanese taal eigen te maken. Op de missiepost was pater Bardeel uit Oploo, pastoor. Ik kende zijn moeder en familie goed. Broeder Jan Stabel uit Eindhoven zorgde voor het materiële werk. Dan waren er

nog drie Vlamingen; twee verbonden aan een middelbare school en een derde die reispater was: n.l. de kapelaan die de dorpen buiten de centrale missiepost bezocht. Ook waren er vijf Vlaamse zusters die zich bezig hielden met scholen, gezondheidszorg en sociaal werk. Na zes maanden vertrok de reispater naar een andere missie en voor het eerst trok ik er, gewapend met twee preekjes, alleen op uit. Als de mensen met mij wilden praten, verstond ik zo goed als niets. Wat voel je je met al je theologische opleiding dan een kleine jongen. Binnen enkele maanden ging het beter, en na een jaar kon het eigenlijke werk beginnen, vooral sacramenten toedienen. Ook moesten er statistieken van elk dorp worden bijgehouden. Al vlug begon ik mij af te vragen of dat nu het voornaamste was. Bovendien, zo was de gewoonte, ging je op reis met een reiskok. Iemand die voor een blanke kon koken.

Eigenlijk leefde je op een reis precies hetzelfde als op de missie: zo Europees mogelijk. Ook daar zette ik al vlug vraagtekens bij. Elk dorp had een catechist, die min of meer kon lezen en gebeden leren, en vaak ook op zondag verving. Want zelden was er een priester in de buurt: er waren zestig dorpen bij de missie, sommige 50 km ver. Heel wat catechisten kwamen niet verder dan het bidden van het rozenhoedje, en waren niet toegerust voor de woorddienst. Ik vond het maar een belabberde vertoning. Al gauw zocht ik naar middelen om de catechisten beter toe te rusten voor hun taak. Als ik terugblik, is dat het voornaamste wat ik gedaan heb: vorming van catechisten. We hadden op de missie een middelbare school met internaat. Tijdens de schoolvakanties gaf ik de catechisten daar les. Telkens als ik hen met handen en voeten iets had uitgelegd, hadden zij maar een vraag: wanneer krijgen wij meer

Pater André van Dijk

betaald. In het bisdom was het zo geregeld dat de catechist een vrijwilliger was, maar de parochie betaalde zijn belasting en medische kosten. Dat maakte ik hen duidelijk en mensen die de volledige lagere school hadden doorlopen en soms nog enkele jaar middelbaar onderwijs, kwamen zich aanmelden. De taak van catechist begon aanzien te krijgen, de woorddiensten werden steeds beter verzorgd en de voorbereiding op het doopsel, die vroeger op de missie plaatsvond, kon aan de meest capabele catechisten worden toevertrouwd. Vijf Ngaka-reispaters gingen samen werken. Met geld van de Vastenactie in Nederland kon een vormingscentrum worden gebouwd, genoemd naar het eerstgeboren kind daar, Nadonye (betekent vrede met je naaste). Dit centrum bestaat na dertig

jaar nog steeds en levert elk jaar tien catechisten af. Niet alleen de man kreeg vorming, ook de vrouw, die we oorspronkelijk vergeten waren. Maar haar aanwezigheid is van belang: er is een vader nodig, maar evengoed een moeder. Rond de zo gevormde catechisten kan dan een kerkgemeenschap ontstaan. De laatste jaren dat ik in Congo was, ging ik vaak de dorpen in om vormingssessies te geven. De missie was verdeeld in regio's van vijf-zes dorpen. Elke catechist kwam met een vijftal mensen naar zo'n sessie van drie dagen: tenminste twee vrouwen en ook twee jongeren, die als zangleider of als helper actief waren. Het waren geweldige dagen; je zag daar iets groeien, dorpen veranderden en mensen die helemaal niet tot de kerk behoorden, werden meegetrokken en vormden

een gemeenschap waar het goed leven is.

Wat jammer dat heel veel kapot is in Congo. De streek waar ik gewerkt heb, is bezet door rebellen. Er worden geen salarissen meer uitbetaald, dus is onderwijs en administratie tot een minimum teruggebracht. Alleen de kerk functioneert nog een beetje, op een laag pitje. Tragisch. Door omstandigheden (gezondheid) werd ik gedwongen om in 1991 in Nederland te blijven. In 1995 had ik gehoopt terug te kunnen keren naar Congo, maar toen lieten ze me hier niet meer los. Maar vergeten ben ik die mooie Congo nog niet." André woont sinds zijn terugkeer in het klooster in Vught. Maar hij zit niet stil. Vanuit Vught reist hij regelmatig naar Brussel voor zijn werk als lid van het Nederlands-Vlaams provinciaal bestuur.

Op 8 juni 2025 is in Boekel een monument onthuld voor de Boekelse missionarissen. Tijdens de voorbereidingen voor het realiseren van dit monument is geprobeerd de levensverhalen van deze missionarissen zoveel mogelijk (verder) vast te leggen. Hieronder een aanvulling op bovenstaande levensbeschrijving, geschreven door Jan & Riky Meulemeesters, in mei 2025.

In gesprek met de 89-jarige oud-missionaris André van Dijk

“Persoonlijk zegt een monument me niet zoveel, maar het is toch terecht, want Boekelse missionarissen hebben heel wat voor de mensen betekend”. De Boekelaar pater André van Dijk wil graag aanwezig zijn bij de onthulling van het monument voor de Boekelse missionarissen op 8 juni. Hijzelf was 26 jaar in Congo en heeft talloze vervangers/catechisten opgeleid. Zowel toen hij er naar toe ging – dat was in juni 1965 vlak na de moord op vijf kruisheren, “en dat vreet aan je” - als de huidige toestand in Congo zijn moeilijk: de oorlog om de rijkdommen van Congo heeft veel opbouwwerk verwoest. In 1991 keerde André terug. Hij werd econoom bij zijn orde, de Scheutisten. Werkte van maandag tot donderdag in Sparrendaal in Vught en de overige dagen bij de Zusters Franciscanessen van Roosendaal. In 2000 werd hij derde man in het bestuur van de Belgische provincie, en rector bij de Zusters van Deftinge. In 2005 werd hij rector van het klooster in Zuun (gemeente St. Pieters-Leeuw), ingericht als rusthuis voor missionarissen van Scheut. “Aanvankelijk was het makkelijk werk door de vele vrijwilligers; later moest ik zelf met zieken naar het ziekenhuis”. Dat werk deed hij ook in het bejaardenhuis in Edegem; later werd hij er ziekenpastor.

Toen hij door een hersenbloeding moeilijker kon praten, werd hij verzorgd in Teteringen. Maar hij wilde graag terug naar Zuun, waar hij eens rector was. Vanaf 15 november 2023 wordt hij daar verzorgd, tussen veel confraters uit Congo en veel Congolese schilderijen. Onlangs werd een slagader in de hals gedotterd; nu is alles weer “tot volle tevredenheid”.

*In gesprek met André van Dijk
in het klooster.*